

Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

Yasemin Baki
Neslihan Karakuş



Öğr. Gör. Yasemin Baki
Yrd. Doç. Dr. Neslihan Karakuş

Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

ISBN 978-605-364-312-8

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2012, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları

Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti'ye aittir.

Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Eylül 2012

Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek

Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Öz Baran Ofset

(Ankara-0312-394 45 60)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 13264

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

E-ileti: pegem@pegem.net

Öğr. Gör. Yasemin BAKİ

1981 yılında Rize'nin Merkez ilçesinde doğdu. 2004 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü Lisansla Birleştirilmiş Tezsiz Yüksek Lisans Programından mezun oldu. Yüksek lisans eğitimini; 2011 yılında Rize Üniversitesi Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalında "Mevlânâ'nın Mesnevî'sinde Halk Edebiyatı ve Halk Kültürü" isimli tezi ile tamamladı. 2012 yılında Atatürk Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında başladığı doktora öğrenimine hala devam etmektedir.

2005-2011 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli özel okullarda ve devlet okullarında Edebiyat ve Türkçe öğretmenliği görevinde bulundu. 2011 yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Çayeli Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümüne öğretim görevlisi olarak atandı ve hala aynı bölümde çalışmalarına devam etmektedir.

İletişim:

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Çayeli Eğitim Fakültesi

Türkçe Eğitimi Bölümü

Çayeli, RİZE

yasemin.baki@rize.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ

1982 yılında Trabzon'un Yomra ilçesinde doğdu. 2004 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans eğitimini; 2007 yılında Türk Dili Ana Bilim Dalında "Süleyman Tevfik'in Pakize Romanı Esas Alınarak 1910-1980 Yılları Arasında Yazılmış Sekiz Romandan Seçilen Cümlelerde Anlam ve Yapı Çalışması" isimli tezi ile tamamladı. 2010 yılında Marmara Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında "Türkçe Öğretiminde Kaynak Metinlerin Temalara Uygunluğu Yönünden Düzenlenmesi ve Değerlendirilmesi" isimli tezi ile Doktor ünvanına hak kazandı.

2005-2007 yılları arasında Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde, 2007-2011 yılları arasında da Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2011 yılı ekim ayında Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümüne Yardımcı Doçent olarak atanan Karakuş, halen aynı bölümde çalışmalarına devam etmektedir.

Süleyman Tevfik'in günümüz Türkçesine çevirisi yapılmamış olan romanı Pakize'yi çevirip, günümüz Türkçesine aktaran Neslihan Karakuş, 2011 Mart ayında bu çalışmayı kitap halinde yayınlayarak Türk Edebiyatı'na yeni bir roman kazandırdı. 2012 Nisan ayında "Türkçe Öğretiminde Kaynak Metin Kullanımı" isimli ikinci kitabı Pegem Akademi Yayınları tarafından basıldı. Çocuk Edebiyatı, Kaynak Metinler, Türkçe Ders Kitapları, Türkçe Eğitimi konularında çeşitli çalışmaları ve yayınları bulunmaktadır.

İletişim:

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü, Davutpaşa Yerleşkesi

Esenler, İSTANBUL

nkarakus@yildiz.edu.tr

Ön Söz

Bilişim çağını yaşadığımız bu dönemde bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim ve gelişim her alanda köklü değişiklikler meydana getirmiştir. Bu değişiklikler eğitim sisteminde programların sorgulanarak yeniden yapılandırılmasını sağlamıştır. İlköğretim programlarında yapılan değişikliklerle; ülkemizde çağdaş eğitim anlayışına dayalı programları geliştirilmiştir. Değişen şartlarla kendini de yenileyen Türkçe öğretimi de merkeze yapılandırmacı yaklaşımı almakla birlikte çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme, beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim, tematik ve sarmal yaklaşım gibi modellere bağlı olarak geliştirilmiş bir eğitim anlayışına yerini bırakmıştır.

Benimsenen bu yaklaşımlar çerçevesinde Türkçe Öğretim Programı, Türkçe derslerinde yalnızca ders kitaplarına bağlı değil çok kaynaklı ve çok uyaranlı bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturmayı bir gereklilik haline dönüştürmüştür. Bu gelişmeler Türkçe öğretmenlerine de önemli görevler yüklemiştir. Öğretmenler kuramsal bilgilerin yanında çağdaş öğretim teknolojilerine hâkim; kendilerini hazır bilgiyi sunan geleneksel rollerden kurtarıp öğrenciyi rehberlik eden ve öğrenme ortamını zenginleştiren; bilgiye ulaşma yollarını bilen ve teknolojiden yararlanan roller üstlenmişlerdir. Bu süreçte sınıf içi eğitim uygulamalarda yeni teknolojilerle sınıf ortamında zengin ve etkin bir ortam oluşturulmasının sağlanması amacıyla materyal geliştirme de önemli bir uğraş alanına dönüşmüştür. Ancak Türkçe öğretiminde materyal tasarımı ile ilgili yeterli düzeyde kaynağın olmayışı bu konuda yapılacak örnek çalışmaların varlığına işaret etmektedir.

Bu çalışmada; öğretmenlerimize ve öğretmen adaylarımıza, Türkçe öğretiminde öğrenme-öğretme sürecinin vazgeçilmez unsurlarından olan materyallerin tasarımı hakkında genel bilgiler verildikten sonra üç boyutlu materyal örnekleri sunulmuştur. İlköğretim Programından Türkçe öğrenme alanlarına yönelik seçilen kazanımlardan yola çıkılarak hazırlanan materyallere “bilmece balığı”, “bilgi treni”, “cümle dolap” gibi isimler verilmiş ve bu isimlerle materyallerin hazırlanmasındaki ana unsur olan kazanımlara dikkat çekilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada materyalin hazırlanması için gerekli malzemeler ve materyalin oluşturulma süreci detaylı olarak anlatılmış ve materyal örnekleri görsellerle desteklenmiştir. Bu çalışmanın ortaya çıkması ve materyallerin hazırlanmasında emeği geçen Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Çayeli Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarımıza teşekkür ediyoruz.

Öğrt. Gör. Yasemin BAKİ-Yrd. Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
İçindekiler.....	vii

1. BÖLÜM TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Türkçe Öğretiminin Temel Amacı.....	1
Dilin Tanımı.....	2
Ana Dili Öğretiminin Önemi.....	3
Resmî Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Önemi.....	5
Türkçe Öğretimi	6
Kaynakça	8

2. BÖLÜM ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIMI

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	9
Öğretim Materyallerinin İşlevleri	13
Öğretim Materyali Seçimini Etkileyen Faktörler.....	15
Öğretim Materyali Tasarlama Aşamaları.....	16
Öğretim Materyali Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gerekenler.....	16
Öğretim Materyallerinin Tasarımı.....	18
Öğretim Materyali Tasarım Öğeleri	19
Öğretim Materyali Tasarımında Renklerin Kullanımı	21
Öğretim Materyali Tasarım İlkeleri.....	24
Kaynakça.....	25

3. BÖLÜM

MATERYAL TASARIM ÖRNEKLERİ

Materyal 1: Eşimi Tart	28
Materyal 2: Benim Eşim Nerede?	30
Materyal 3: Bilmece Balığı	32
Materyal 4: Cümle Dolap	33
Materyal 5: Bilgi Kovanı	34
Materyal 6: Ses Demeti	36
Materyal 7: Yap-Boz Öğren	37
Materyal 8: Sözcük Tombalası	39
Materyal 9: Eşini Bul	41
Materyal 10: Cümle Vagonu	43
Materyal 11: Görevimiz Atasözü	44
Materyal 12: Çevir-Türet	45
Materyal 13: Değerler Kutusu	46
Materyal 14: Zıtlıklar Puzzle	48
Materyal 15: Cümle Treni	49
Materyal 16: Deyim Değirmeni	51
Materyal 17: Yıldızını Bul	52
Materyal 18: Haydi Döndürelim	54
Materyal 19: Kelimeler Türetelim	56
Materyal 20: Kelime Labirenti	58
Materyal 21: Şirine'nin Masal Mantarı	59
Materyal 22: Hikâye Televizyonu	61
Materyal 23: Ekler Çarkı	62
Materyal 24: Çevir Bul	64
Materyal 25: Bir Masal Gördüm Sanki	65
Materyal 26: Zıt Anlamlılar Tablosu	67
Materyal 27: Noktalayalım	69
Materyal 28: Hangi Şehirde Ne Yapardın?	70
Materyal 29: Abaküs Meslek	72
Materyal 30: Bul ve Kazan	73

Materyal 31: Atasözü Panosu	75
Materyal 32: Kelime Benekleri	76
Materyal 33: Anlam Çarkı.....	77
Materyal 34: Sözcük Çarkı.....	78
Materyal 35: Kelime Takvimi.....	79
Materyal 36: Nasrettin Hoca'nın Dükkânı.....	81
Materyal 37: Kelime Ağacı.....	83
Materyal 38: Caillou'nun Akıllı İşaretleri	84
Materyal 39: Renklerin Büyüsü	86
Materyal 40: Kelime Yuvası.....	87
Materyal 41: Kelime Ağacı.....	89
Materyal 42: Çarkifelek	90
Materyal 43: Trafik İşaretlerini Bul Bakalım	92
Materyal 44: Kelime Felek.....	94
Materyal 45: Sihirli Atasözleri ve Deyimler Kitabı.....	96
Materyal 46: Drama Ağacı	99
Materyal 47: Türkçe Çarkı.....	100
Materyal 48: Kelime Çarkı	101
Materyal 49: Çevir, Oku ve Bul.....	103
Materyal 50: Güzel Ülkem	105
Materyal 51: Bizim Sokak	107
Materyal 52: Sürpriz Pasta	108
Materyal 53: Sıfat Denizi	110
Materyal 54: Rengarenk.....	112
Materyal 55: Anlat Bakalım	113
Materyal 56: Deyim Tüneli	115
Materyal 57: Eşanlımlı Kelebek.....	116
Materyal 58: İşaret Matik	117

1. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Yrd. Doç. Dr. Neslihan Karakuş

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Türkçe Öğretiminin Temel Amacı

Dil öğretiminde temel amaç, kişilerin anlama ve anlatma gücünü geliştirmektir. Türkçe Öğretimi, dört temel dil becerisinin öğrenciler tarafından kazanımının sağlanmasını amaçlar. Bu dört temel dil becerisi: Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşmadır. Bu dört beceri anlama ve anlatma olarak özetlenebilir. Anlama; okuma ve dinlemeyi, anlatma ise; yazma ve konuşmayı içine alır. Dil eğitiminde ana hedef; yukarıda geçen becerileri kazandırmaktır (Kavcar: 1994). Öğrenci okula başladığında ona ilk olarak “okuma” becerisi kazandırılmaya çalışılır. Fakat Türkçe Öğretimini “dil öğretimi” olarak değerlendirir ve en baştan, en genel ifadeyle ele alırsak kazanılan ilk becerinin “dinleme” olduğu görülür. Yeni doğan bebeğin, ilk algıları sesler üzerinedir. Çevresinden gelen sesleri tanımaya ve ayırt etmeye çalışır. Bu tanıma ve ayırt etme zamanla dinlemeye ve ardından da anlamaya dönüşür. Öyleyse Türkçe öğretiminin amaçladığı ilk iki dil becerisi, çocuğun ana dilini öğrenmesiyle kazanılmaya başlamıştır. Dinleme ve anlama becerilerini kazanan çocuk, ilköğretime başladığında okuma ve yazma becerilerini de kazanarak dil öğretimi hususundaki ilk adımlarını başarılı bir şekilde atmış olur. Dil öğretiminin devamında ise bu becerileri geliştirmek ve dilinin inceliklerini öğrenciye kazandırmak gelmektedir. İşte Türkçe öğretimi, bu esnada devreye girer ve çeşitli yazılı ve görsel metinler, materyaller, her türlü yardımcı malzemeler eşliğinde öğrenciye geniş bir öğrenme sahası sunar.

Türkçe öğretimi, genel olarak edebî ve öğretici nitelikli metinlerle yapılır. Bu metinler, Türkçe öğretiminin temel araçlarıdır. Türkçenin akıcılığı, sadeliği, güzelliği, zenginliği ve gelişmişliği; metinlerde yer alan atasözleri, deyimler, mecazlı ifadelerle yerini bulmaktadır. Metinler üzerinden gerçekleştirilen Türkçe öğretiminde, öğrenciler hayatın gerçekleri ile yüzleşir. Öğrenci bazen atalarının kahramanlıklarını anlatan bir hikâyeyle, bazen duygu yoğunluğunu en iyi ifade eden

bir şiirle, bazen geçmiş yüz yıllarda yaşamış bir büyüğün sözleriyle karşılaşır. Bu metinlerde kimi zaman kendi hayatından izler bulur, kimi zaman en yakın arkadaşının hayatını görür. Kimi zaman onu yetiştiren anne ve babasının anlattıklarını okurken, kimi zamansa hiç tanımadığı insanlarla tanışır.

Çocuğun konuştuğu dilin zenginliğini fark etmesi esas itibariyle “kırılma noktası” denilebilecek bir dönüm noktasıdır. Ona bunu fark ettirmekse ilköğretim Türkçe derslerinin ortak amaçları arasında yer almaktadır. Bu fark ettiriş, kaynak metinler aracılığı ile sağlanmalıdır; çünkü kaynak metinler, toplum içinde yaşayan ve o toplumu oluşturan fertlerden biri tarafından oluşturulduğu için toplumun yaşayışını, geleneklerini, dilini, ahlâk anlayışını, değerlerini kişiden kişiye, kuşaktan kuşağa iletir. Yazıldıkları toplum ve dönemle sıkı bir ilişki içerisindeki bu metinler dilin ve kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. “Gençler, edebî eserlerde, istekleri, acıları, büyüklükleri, eksik yönleriyle insanları tanır, sorunlarını anlarlar. Bu insanlarda kendilerini görürler. Kendi güçlerini tanıyarak güven duyar, eksikliklerini başkalarında da görerek avunurlar. Bu, edebiyatın insana kendisini tanıtan etkisi en yararlı ve eğitici yönlerinden biridir.” (Göğüş, 1994: 89). Bu sebeple dil eğitiminde kaynak metinlerin kullanılması gerekmektedir.

Seçilen kaynak metinlerle öğrencilerin dil ve düşünce yapısı geliştirilmek istenmektedir. Bu gelişimin gerçekleşebilmesi için metinlerin çeşitli bilimsel araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında çocuklar için en uygun zaman aralığında belirli bir yöntem eşliğinde verilmesi gerekmektedir. Türk Millî Eğitimi Komisyonunca Türkçe öğretimi için belirlenen temalar, oluşturulmuş bir yöntemin ögesidirler. 2006 müfredatında toplam 14 tema ve bu temalara ait toplam 118 alt tema mevcuttur.

Dilin Tanımı

Bu konudaki en kapsamlı tanımlardan birini yapan Doğan Aksan (Aksan, 1990: 11-12) dili: “Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge” olarak tanımlar. Toplumdan topluma değişen bu çok yönlü dizge sayesinde insanoğlu varlığını devam ettirebilmiş, geçmişten günümüze sesini duyurabilmiştir. Yapılan en büyük keşiflerin, çağ açıp çağ kapatan icatların hepsi “dil” vasıtası ile kendini anlatabilmiştir. Aksan’ın görüşleri çerçevesinde dil için; bir açığa vurma, bir ifade vasıtası, gözün gördüğünün, kulağın işittiğinin kelimelere dökülmesi ve bir anlaşma\anlaşılma çabasıdır denilebilir.

Bir edebiyatçının dünyasında ise dil: “Tıpkı ev gibi, milletin duygu, düşünce ve hayatının barınağı, korunağıdır. Dilin bütünü, milletin evidir. Bin bir odalı bir ev! Buna şehir, ülke demek daha doğru olur. Milletler dillerini tıpkı medeniyetler gibi korurlar. Dil sıkı sıkıya millî varlığa ve cemiyete bağlıdır.” (Kaplan, 2003). Do-

ğal bir süreçte değişim ve gelişim gösteren dilin kendine mahsus kuralları vardır. Dil kuralları, dilin yapısına hâkim olan dilin bünyesinden ve dilin eğilimlerinden doğmuş bir takım prensiplerdir (Gülensoy, 2000: 3-4). Dilin yazılı ve sözlü işleyişine yardımcı olan bu kurallar, dil kullanımının ve iletişimin daha sağlıklı yürütülmesini sağlar. Türkçeyi bilmeyen bir yabancıların sırf sözcüklerden oluşan konuşması kullanılan dile ait ortak kuralların bilinmeyişinden kaynaklanmaktadır. Sağlıklı bir iletişimde, ortak öğeler (kelimeler) yetersiz kalmakta, bunların mutlaka ortak kurallarla birlikte kullanılması gerekmektedir (Beyreli, Çetindağ, Celepoğlu, 2005: 1-9).

İnsanoğlu, hayatını devam ettirebilmek için iki önemli vasa sahiptir. Bunlardan biri el, diğeri ise dildir. El gözle görünen yönünün, dil ise gözle görünmeyen fakat insan oluşunun en önemli işareti olan düşünce yönünün dışa aktarımıdır (Bilgin, 2006:1). Bir milletin kültür değerleri arasında en başta dil gelir. Dil, geçmişten geleceğe aktarılan zorunlu ve doğal bir mirastır. Bu miras sayesinde dün bugüne, bugün yarına dönüşmektedir. Dil, milletin ortak nefes alıp verdiği geniş bir sistemdir. Bu sistem, kişinin hayatının her anını kuşatır.

İnsan dili, binlerce yılın tecrübe ve birikimini taşıyan çok özel bir vastadır. Her dil, farklı bir toplumun tecrübe, bilgi ve anlayışını bünyesinde biriktirmiştir. Çok derinlerde, henüz bilimin öğrenemediği kadar eski bir tarihte ortaya çıkan bir dil, daha doğarken belli bir coğrafyanın ve o coğrafyada yaşayan belli bir milletin izlerini taşıyarak doğar. Bulunduğu coğrafyanın iklimi, tabiat şartları, bitki örtüsü, hayvan çeşitliliği dilin özünü belirler. Araplar deve için pek çok kelime kullanırken, Eskimolar buz ve kar için yüzlerce kelime oluşturmuşlardır. Türklerde ise at ve avcılıkla ilgili birbirinden farklı kelimelere rastlanır. Böylece daha doğuşlarında farklılaşan diller, toplumların tarih öncesi ve Tarih içinde yaşadığı bütün macerayı kendinde toplayarak gelişir (Ercilasun, 1984: 53).

Dil, bir topluluk içinde yaşayan insana özgü bir özelliktir. Toplum ise tarihî bir varlıktır. Buradan, topluma ait olan dilin de tarihî bir varlık olduğu sonucuna ulaşılır. Kaynağı itibariyle insan ürünü olmamakla birlikte, gelişmesi itibariyle süreç olarak, tarih içerisinde oluşan bir insanlık ürünüdür (Hocaoğlu, 2006). İnsanı, diğer bütün canlılardan ayıran en önemli özelliklerinin başında düşünme ve düşüncesini sesli olarak ifade ederek çevresiyle iletişim kurmasını sağlayan konuşma becerisi gelmektedir. Bu beceri onda, doğuştan var olan bir özelliktir ve doğduğu andan itibaren gelişmeye başlar.

Ana Dili Öğretiminin Önemi

“Ana dil, insanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dildir” (Vardar, 1980: 20). Anadili, başlangıçta aileden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkide bulunulan çevrelerden öğrenilir. İnsanın bilin-

çaltına inerek bireyin toplumla en güçlü bağlarını oluşturur (Aksan, 1975: 430). Gelişmiş ülkelerde ana dil öğretimine çok önem verilir; çünkü ana dili ve kişilik gelişimi arasında çok büyük bir yakınlık vardır.

İnsan doğduğu anda kendini dil denen evrenin içinde bulur. Ana dil, yabancı bir dil öğrenir gibi muhakeme yoluyla öğrenilmez; çünkü ana dil öğrenilirken çocukta muhakeme yeteneği henüz gelişmemiştir. Çocuklar aynı nesne ve hareketlere aynı kelimelerin ad olarak verildiğini algılayıp şartlı refleks ve hafıza yoluyla dil öğrenirler. Bu nedenle denilebilir ki: ana dil, insan için herhangi bir organı kadar doğaldır ve bu doğal evren, anne babaların, dedelerin de içinde doğduğu evrenle aynıdır (Ercilasun, 1984:54).

Kişinin, içinde yaşadığı toplumda sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, eğitimi sırasında her türlü öğrenmeyi başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmesi büyük ölçüde anadilini etkili kullanmasına bağlıdır. Dili yeterli düzeyde olan kişiler daha sağlıklı ilişkiler kurar, hayatta daha başarılı olurlar. “Yetişmekte olan nesillere anadilinin çok iyi bir şekilde öğretilmesi gerçekten çok önemlidir; çünkü dil, kültürün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır.” (Kavcar, 1994:150). Dilini iyi bilme ve kullanma hem okul başarısı için, hem de hayatta başarı kazanmak için çok önemlidir. Kendi dilini iyi öğrenmenin ve yeterli bir anlatım becerisi kazanmanın bir diğer faydası da yabancı dil öğrenmede kendini gösterir.

Anadili, konuşan insanın iç yaşantısını, dünya ve yaşam görüşünü, topluluk bilincini yansıtır. Dünyada, içinde başka bir dilden kelimelerin bulunmadığı bir “arı dil” yoktur. Çünkü milletlerin birbirleri ile olan iletişimleri neticesinde alışveriş sadece maddi anlamda gerçekleşmez. Ülkeler arasında insan yaşamını çevreleyen her alanda bir etkileşim söz konusu olduğu için dil de bu etkileşimden payına düşeni alır. Bu doğal bir değişim ve etkileşimdir. Diller bu alışverişlerle zenginleşir. Dile dışarıdan giren bu kelimeler, zamanla o dilin bünyesine uyum sağlar ve kurallarına kendini uydurursa artık o kelimeler o dile ait olmuş demektir. Dilimizde de bu şekilde gelişim arz eden pek çok kelime vardır. Farsçadan giren ve zamanla “merdiven”e dönüşmüş olan “nerdübân” kelimesi veya Arapça güzel, tatlı su anlamına gelen “hoş âb”ın zaman içinde “hoşaf” a dönüşmesi bu örneklerden sadece ikisidir.

Avrupa’da anadilin değer ve önemine yönelik çalışmalar Rönesans çağından önce uygulanmaya başlanmıştır. XIV. yüzyıl başında Dante “Anadiliyle Söz Sanatı” isimli eseriyle, anadilinin bir sanat dili olabileceğini savunmuş; bir din adamı olan Martin Luther, geniş bir alana yayılmış Alman lehçe ve ağızlarından ortak bir Alman Edebiyat dili oluşturmuştur (Dilaçar, 1978:9). Türkçenin bilinen ilk dil bilgisi kitabı ise; Türkçenin ilk sözlük bilimcisi olarak kabul edilen büyük dil bilgini

Kaşgarlı Mahmud tarafından XI. y.y'da yazılan *Kitabü Cevahiri'n-Nahv fi Lûgati't Türk* adlı eserdir.

Yapılan tanımlar ve belirtilen görüşler çerçevesinde dilin, belli bir yaşta ya da dönemde öğrenilip bitirilen bir bilgi ve beceri alanı olmadığı görülmektedir. Anadili eğitiminin ilköğretimden üniversiteye her aşamadaki öğretim kurumunda devam edilir. Öğrencilere kazandırılması gereken bilgi ve beceriler öğretim kademelerine göre büyük bir ayrılık göstermez, birbiriyle iç içedir (Sever, 2004: 5-8). Göğüşe göre (1994: 33): "Anadili eğitimi, her dalda eğitim ve öğretimin temelidir. Her konuda bilgi anadiliyle verildiği gibi, anlama, anlatma, doğru- yanlış düşüncelerin, davranışların değerlendirilmesi de ana dili eğitimi içerisinde kazandırılır." Ana dili becerilerini kazanmamış bir öğrencinin, eğitim sahasında başarılı olması beklenemez.

Resmî Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Önemi

Resmî dil bir ülkede anayasa veya kanun ile kabul edilen dili tanımlamak için kullanılan terimdir. Devlet ile vatandaş arasındaki tüm resmi işlemlerin resmî dilde yapılması gerekmektedir. Bir ülke sınırları dâhilinde yaşayan kişiler ya da topluluklar farklı bir dil konuşsalar dahi resmî işlemlerini gerçekleştirirken resmî dil kullanmak durumundadırlar. Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî dili Türkçedir. Resmî dilinin Türkçe olması devletin, başka dilleri konuşan etnik kökenli vatandaşlarıyla birlikte sağlıklı iletişim kurabilmesi ve herkese eşit hizmet verebilmesi için önemlidir. Bu durum; eğitim dilinin Türkçe olması ve Türk Dilinin devlet bünyesindeki bütün vatandaşlarına en iyi şekilde öğretilmesi ihtiyacını ortaya çıkarır.

Bir ülkede yaşayan ve o ülkenin eğitim-öğretim imkânlarından yararlanmak isteyen her yurttaş, başka bir anadile sahip olsa dahi vatandaşı olduğu devletin resmî dilini bilmesi gerekir; çünkü hayatı boyunca karşılaşacağı her türlü resmî işlemi bu dil üzerinden gerçekleştirecektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî dili Türkçe olduğu göz önüne alındığında, devletin bütün vatandaşlarına eşit olarak yaklaşabilmesi ve birlik-beraberliği sağlayabilmesi için Türkçe öğretimine titizlikle eğilmesi ve üzerinde önemle durması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin, hayatları boyunca karşılaşacakları problemleri çözmeleri ve imtihanlarda başarılı olmaları resmî dillerini ne kadar bildikleri ve nasıl kullandıkları ile de yakından ilgilidir; çünkü başarı düşünceden, düşünce de dil becerilerine ne derece vakıf olduğundan geçer.